

Ravnateljica Dubrovačkih ljetnih igara Ivana Medo Bogdanović o 74. festivalskoj sezoni, izazovima, organizaciji i budućnosti Festivala

Kažu kako Igre nisu dubrovačke, a i u KMD-u je zagrebačko vodstvo pa je opet naše kazalište!

Fama o skupim ulaznicama za Igre više nije opravdana, tko želi gledati program može si to priuštiti

PIŠE BRUNO LUCIĆ

Dok umjetničko vodstvo Dubrovačkih ljetnih igara oblikuje program najpoznatijeg hrvatskog festivala, ravnateljica ove javne ustanove u kulturi, Ivana Medo Bogdanović na kraju stavlja svoj popis, odgovara za financije, vodi računa o organizaciji i logistici. Pred sam početak

74. festivalske sezone otkrila je više o ovogodišnjem izdanju manifestacije, ali i drugim, običnim gledateljima nevidljivim aspektima i izazovima s kojima se u Festivalskoj kući nose.

Koprodukcije su dobar model

Jeste li zadovoljni financijskom konstrukci-

jom i programom 74. Igarara?

S obzirom na okolnosti i na ovo postpandemijsko vrijeme, iznimno sam zadovoljna pravovremenim zatvaranjem financijske konstrukcije. Naš proračun tako iznosi 1,736 milijuna eura. Uspjeli smo se vratiti na iznose koji su bili prije korone, što je relativno brz oporavak iznad

mojih očekivanja. Svi naši dugogodišnji financijeri ostali su uz nas a uspjeli smo ove godine potpisati i tri nove sponzorske suradnje.

Skoro svima je referentna 2019., a Vama ne može biti jer je te godine zbog 70. Igarabudžet bio rekordan...

Tako je. Sjećam se kako smo 2019. proračun podigli za skoro milijun eura, komentirala sam da ga takvog moramo zadržati, da se moramo potruditi da se više nikad ne vratimo na manje iznose, ali onda je došla korona! (smijeh)

Grad Dubrovnik i Ministarstvo kulture i medija i dalje su naša glavna baza, ali Igre su i ove godine osigurale u planu skoro 40 posto vlastitih sredstava.

Što najviše 'pojede' budžet?

Godine 2022. su honorari umjetnika iznosili 48 posto, dakle, polovica ostaje za produkciju, tehniku, vanjske suradnike, marketing, prodaju, smještaj i slične troškove.

No, Igre su znatno uštedjele otvorenjem Studentskog doma?

Točno. Igre su godinama vapile za smještajem

koji kvalitetom odgovara rangu hotela od tri do četiri zvjezdice, a da ima pristojne cijene i da je u relativnoj blizini Grada. U Akademisu su tako smješteni orkestri, zborovi, baletni ansambl, glumci gostujućih i repriznih predstava, odnosno 80 posto naših umjetnika i suradnika. Dubrovačke ljetne igre imaju naravno potrebe i za luksuznim smještajem koji nam osiguravaju prvenstveno Jadranski luksuzni hoteli kroz sponzorstvo, ali i još poneki dubrovački hoteli. Do izgradnje Akademisa, na smještaj je išlo oko 15-20 posto proračuna, a sada pada i ispod 10 posto.

Uštedjelo ste i koprodukcijama kojih je ove godine jako puno?

Ove godine imamo čak tri: s Kazalištem Marina Držića za predstavu "Vidi kako Lokrum pere zube", sa Zagrebačkim kazalištem mladih za predstavu "Na Tri kralja ili kako hoćete" te s Umjetničkom organizacijom Grupa za monodramu "Maske". Koprodukcije predstavljaju uštedu, dobar su model jer predstava ima život i

života u Gradu. Osobi kojoj smeta da netko vuče kufer u Gradu smetalo bi još puno više stvari da živi izvan grada, na primjer buka od prometa ili prolaznika ili bilo koja druga vanjska atmosfera, tako da se na takve komentare građana ne smije reagirati.

Za Gundulićevu poljanu je potrebno više resursa

Kakva je ceremonija Otvaranja Igara bez vatrometa?

Vatrometa će biti. Otvaranje je glazbeno-scenski čin važan Dubrovčanima, a vatromet je kruna tog događaja zbog kojeg generacije Dubrovčana tu večer dolaze u Grad. Malo je tih prigoda kad domaći dolaze u Grad, pogotovo ljeti kad je gužva, kad nema parkinga... Jako sam sretna što je Grad Dubrovnik napravio izuzetak za tu našu dubrovačku noć i kad svi točno znaju kad je i mogu zaštititi svoje ljubimce od izlaganja buci.

Ustanova je prihvatila sugestiju Grada Dubrovnika da radi koprodukciju s KMD-om, a nije prihvaćena sugestija, 'bačena rukavica' da se igra na Gundulićevoj poljani. Zar to zaista ovisi o 'sentimentu' jedne osobe?

Govorite o izjavi intendantice na tiskovnoj konferenciji pa ne bih željela objašnjavati njene misli. Ja kao netko tko ne bira programe ni prostore mogu samo reći da raditi predstavu na Gundulićevoj poljani nije nemoguće, ali je potrebno dosta više resursa usmjeriti na tu predstavu jer se zbog 7-8 ugostiteljskih objekata tamo probe moraju raditi nakon ponoća do 5-6 sati ujutro. To znači kompletan produkcijski tim koji ne može raditi ništa po danu. Unatoč noćnim probama, većina tih ugostiteljskih objekata bi ipak ostala bez javne površine na minimalno 7 dana koliko bi trajale izvedbe jer je potrebno izgraditi gledalište. Ništa nije nemoguće, ali mislim da je nužno pojasniti što je sve potrebno za predstavu na Gundulićevoj.

Ali, imate podršku Grada Dubrovnika?

Da, i bez nje ne bismo mogli taj prostor ni razmatrati, ali za postavljanje predstave je potrebno puno više od podrške, kako sam vam već i objasnila.

Je li na mjestu pitanje ugroženoj ambijentalnosti, jesu li ti kulturni prostori zauvijek izgubljeni?

Ambijentalnost nije ugrožena ako se 2-3 kulturna prostora trenutno ne koriste. U našoj dugoj povijesti zabilježeno je oko stotinjak ambijentalnih pozornica. Kod ambijentalnih predstava, redatelj o glumcu,

tekstu i prostoru razmišlja kao o ravnopravnim sudionicima u predstavi, a ne da se nužno opteretimo time da to treba biti Gundulićeva poljana jer je tamo Laurin balkon. Ajmo ga naći negdje drugo, to je ambijentalnost! Pritom uopće fizički ne mora biti balkon! Ljetne igre posebne su upravo zbog toga što nisu teatar na otvorenom, redatelji se inspiriraju Gradom, lokacijama i nalaze nove vizure i unutar postojećih prostora. Nekad promijene tekst, nekad i odustanu – i takve primjere smo imali. Jedan je redatelj sa svojim timom proveo tri dana obilazeći prostore i zatim se zahvalio jer je njemu prostor bio premoćan, a on je tip redatelja koji se više bavi glumcem nego am-

Uspjeli smo se vratiti na iznose koji su bili prije korone, ističe ravnateljica Igara

BOŽO RADIĆ/CROPIX

bijentom.

Kakva je situacija s pronalaskom radne snage?

Imali smo period prilagodbe i shvaćanja tržišta, otvoreno vam to mogu reći. Dogodilo se da dubrovačka djeca više nisu htjela raditi na poslovima transporta i montaže jer su pronašla bolje plaćene poslove i teško smo se snalazili neku sezonom-dvije. Korona je opet kratkoročno vratila stvari na svoje, ali smo nakon pandemije brzo reagirali i jednostavno naše dnevniče i satnice izjednačili s tržišnim primanjima. Dje-latnici u transportu, primjerice, mjesečno mogu zaraditi i do 1.500 eura.

Termin 'razvoj publike' izaziva mnoge diskusije u javnosti, neki se pitaju jesu li Igre spale na "Crvenka-

picu". Je li zaista potreban razvoj publike?

Samo zlonamjerni ljudi ostali u nekim davnim vremenima mogu tako nešto komentirati i zgražati se da Dubrovačke ljetne igre rade predstave za djecu. Radi se očito o ljudima koji nigdje ne idu pa ne znaju da danas svi europski festivali rade na razvoju publike i da ne možete dobiti sredstva nijednog europskog fonda ako ne radite na tome. Igre na žalost u svom osnovnom budžetu nemaju prostora za dječje programe ni za programe razvoja publike. Međutim, donacija Zaklade omogućila nam je dovođenje primjerice jedne godine Iva Pogorelića na Igre, ili baleta HNK u glavni program Igara, a onda i cijelu nisku kvalitetnih progra-

ječ neupućenih ljudi koji se eto baš u sve razumiju. Razumiju se oni i u medicinu, i u školstvo, i u kulturu... Pratim te neke komentare i znam da se radi o ljudima koji nisu naša publika, nisu upućeni i destruktivni su. Nitko normalan nema ništa protiv kritike ako je dobronamjerna i dolazi od nekoga tko je upoznat s Igrama i prati naš rad. Što znači da Ljetne igre nisu "dubrovačke"?! Nikako to ne mogu shvatiti... Je li zato što je trenutno vodstvo većinom iz Zagreba?! Evo, i u Kazalištu Marina Držića je vodstvo iz Zagreba pa je isto dubrovačko kazalište! Nije mi jasno! Je li Dubrovnik tako veliki grad da uvijek može imati intendantu iz Dubrovnika?! Pa kad smo se pripremali za titulu Europske prijestolnice kulture, mahom su tu radili ljudi kojima krvna zrnca nemaju ništa s Dubrovnikom! Možemo li naše predstave raditi samo s dubrovačkim glumcima?! Kako ćemo kad ih nema dovoljno?! Za jednu predstavu i KMD uzima vanjske glumce, a mi pripremamo ove godine četiri premijere!

Vlastita produkcija i ambijentalnost

Koliko Igre pozivaju dubrovačke glumce, recimo iz KMD-a?

Glumce odabiru i pozivaju redatelji, a ne direktori. Redateljima koji nisu radili u Gradu uvijek preporučimo glumce KMD-a, ponekad ih redatelji pozovu, oni pak nekad prihvate, a nekad i odbiju. Zašto odbiju, treba pitati njih.

Je li se prelazak na euro i sveukupno poskupljenje odrazilo na cijene ulaznica?

Dvije godine smo imali 'covid-cijene' koje su bile 50 posto jeftinije nego inače. Tako da nam je jako teško raditi usporedbe, ali ja bih rekla da smo s prosječnom cijenom ostali na istoj razini. Prosječna cijena ulaznice uz popust od 40 posto za domaće je danas jeftinija nego jedan koktel u Dubrovniku, a da ne govorim večeri ili nekom izlasku. Fama o skupim ulaznicama za Igre više nije opravdana, tko želi gledati program može si to priuštiti. Prodaju smo u kući otvorili početkom lipnja i domaći ljudi stalno dolaze i kupuju, poglavito kazališne i baletne izvedbe.

Ovo je posljednje festivalsko ljetno aktualnom umjetničkom vodstvu, kako je bilo surađivati s njim s obzirom da je intendantica izjavila kako prvi put nakon 5,5 godina Igre čine ljudi. Dosad to nije bio slučaj?

Možda je to prvi put baš tako istaknula na nekoj

konferenciji, ali svi znamo što čini jedan Festival, ili jedan Grad... čine ga ljudi. Dora je vjerojatno malo sentimentalnija danas prema ljudima iz Igaranega na početku mandata, što je normalno. Postignuta je jedna lijepa sinergija i stvorila se dobra radna atmosfera među svima nama i bilo je zadovoljstvo raditi s Dorom i njenim timom. Igre će sigurno nešto izgubiti odlaskom aktualnog vodstva, a dolaskom novog nešto će i dobiti i to je normalno. Četiri, pet ili šest godina mandata je idealno razdoblje za umjetnički osjetiti festival i kreirati program, a nakon toga se čovjek zasiti pa je prirodno ići dalje.

Što mislite koja je najveća zasluga koja će ostati iz aktualnog vodstva?

Smatram da je najveća zasluga što smo imali kvalitetan umjetnički program i u covid vremenima kad se mnogi nisu snašli, inzistiranje na razvoju publike, suradnja s mladima i ustrajanje na kvaliteti kao najvažnijoj odrednici Igara.

Kako komentirate novoimenovanu intendanticu Martinu Filjak?

Veselim se novoj i nadam se, ugodnoj suradnji, te očekujem kvalitetan program. Riječ je o umjetnici s uglednom karijerom, poznajem je jer u Dubrovniku dolazi kao umjetnica dugi niz godina, a nastupa i ove godine na Igrama. Veselim se i izboru njezinih pomoćnika koji su važan dio tima.

Spominje se organizacijski preustroj i promjena u podjeli funkcija unutar Igara, koliko je on potreban?

Nisam službeno upoznata s tim tako da to ne mogu komentirati. Trebamo pričekati kraj Igara da vidimo postoje li neke namjere za promjenom i reorganizacijom. Nisam nužno protivnik da se stvari mijenjaju, ali treba vidjeti što je najbolje za Igre i za Grad.

U kuloarima se spominje kako će buduće umjesto pomoćnika za dramski program biti 'selektor', trebaju li Igre odustati od vlastite produkcije?

Nemam takva saznanja. Smatram naravno da su vlastita produkcija i ambijentalnost naša glavna odrednica i gubitak toga, za mene bi bio gubitak Igara a to nikako ne bih podržavala. Treba, naprotiv, ojačati Festivali dramski ansambl s najboljim glumcima, dovoditi najbolje redatelje i inzistirati na baštini i svjetskoj literaturi, kao naravno i suvremenim tekstovima, pogotovo onima koji se bave Dubrovnikom, kao što se to i radilo prošlih godina.

Regionalna zvijezda za Doček

Kad će se znati detalji 10. Dubrovačkog zimskog festivala?

Program je kompletno gotov, a do objave detalja morat ćete se strpjeti do 15. srpnja kad ćemo imati i potpisane ugovore.

Hoće li Dubrovčane i njihove goste u novu 2024. uvesti regionalna ili nacionalna zvijezda? Regionalna.

nakon Igara, ali ne treba uvijek inzistirati na tome jer vlastita produkcija nosi ekskluzivitet, dok koprodukcija nosi određena ograničenja u vidu izbora glumaca, pa i prostora.

Ovih se tjedana dosta raspravlja o buci, kako kao dijete Grada komentirate ove diskusije?

Kao u svemu u životu tako je i ovdje potrebna mjera. Grad ne treba 'umrijeti' pa da se nigdje ništa ne čuje niti Grad treba biti noćni klub. Ni domaći ljudi ni stranci zdravog razuma nisu sretni s bubanjem basa i preglasnom glazbom, ali ne trebamo ni očekivati da nema baš nikakve atmosfere. Kad se odvijaju naši programi u Dvoru ili ispred sv. Vlahu, treba se potruditi da publici omogućimo kvalitetu i atmosferu za koncert klasične glazbe i smatram da okolni ugostiteljski objekti moraju izaći ususret svim organizatorima kulturnih događanja na tih par sati.

A ove zabrane kotača na kuferima?

To u praksi ne može zaživjeti i to je opet prelaženje mjere u pokušajima da se omogući bolja kvaliteta